

Насоки за статистически обосновани и базирани на риска проучвания относно вредителя *Agrilus planipennis*

По искане на Европейската комисия, Европейския орган по безопасност на храните (ЕОБХ) е изготвил специфични насоки за наблюдение на *Agrilus planipennis*, които имат за цел да подпомогнат държавите-членки на Европейския Съюз (ЕС) в техните дейности по наблюдение на вредителя.

Тези насоки подпомагат експертите, които извършват наблюдението, чрез проектирането на статистически обосновани и базирани на риска проучвания касаещи вредителя *Agrilus planipennis*, интегрирайки ключовата биологична информация за вида.

A. planipennis е насекомо от разред твърдокрили (*Coleoptera*) семейство *Buprestidae*. Основният гостоприемник на *A. planipennis* са представители на род ясен (*Fraxinus spp.*)

Насоките са разработени въз основа на примери, които илюстрират дизайна на следните три вида проучвания:

1. проучвания за откриване на вредителя, които имат за цел потвърждаване на свободата от вредители в даден район или държава;
2. ограничаване на проучването, с цел определяне на границите на заразената зона;
3. проучвания в буферните зони, които осигуряват откриване на вредители при ниско разпространение, и чрез които се гарантира свободата от вредители около заразената зона.

Първата стъпка от проектирането на проучването се състои в определяне на неговите цели, характеризиране на популацията на растението гостоприемник и използваните методи за откриване на вредителя. Съответните параметри на проучването се задават, като се отчита важността на основните предположения.

При определяне на целите на проучването (т.е. проекта на разпространението и нивото на доверие на проучването), стойностите, избрани от мениджърите на риска, трябва да отразяват компромиса между ресурсите, необходими за неговото изпълнение, и приемливото ниво на риск, породено от вредителя.

Необходима е подробна информация за разпространението на растението гостоприемник в района на проучването, за да се определи размерът на целевата популация и нейната йерархична структура.

Идентифицирането и характеризирането на рисковите фактори ще позволи набелязването на тези области, където вероятността от заразяване с вредителя е висока, при условие, че относителните рискове могат да бъдат оценени с помощта на експертни познания или чрез анализ на данни.

Надеждността на заключенията от проучването ще зависят от качеството на информацията, използвана в тази първа стъпка.

Втората стъпка от дизайна на проучването се състои в оценка на размера на извадката (т.е. броя на капаните), като параметрите на проучването се използват като входни данни за предложения статистически инструмент (EFSA RiBESS +)¹.

Математическите принципи, стоящи зад инструмента, са в съответствие с препоръките и насоките, предоставени от Международната конвенция за растителна защита (IPPC).

Последната стъпка от дизайна на проучването е разпределението на пробите в зоната на проучването.

В зависимост от наличната информация за структурата (подразделенията) на целевата популация пробите могат да бъдат разпределени пропорционално на броя на епидемиологичните единици или на броя на рисковите места или на популацията на растението гостоприемник в района на проучването. Ако няма такава информация, пробите могат да бъдат разпределени на случаен принцип в зоната на проучването.

Надеждността на заключенията от проучванията, разработени с помощта на предложените подходи, зависи силно от подготовката на проучването.

¹ RiBESS+ е инструмент за оценка на размера на извадката за изследването, използвайки статистически обоснован и базиран на риска подход

Разработената методологична рамка позволява сравнението на проучванията във времето и пространството, като по този начин допринася за хармонизирането на наблюдението на *A. planipennis* в целия ЕС.

Като се има предвид, че прилагането на проучването в ЕС е на ниво държави-членки и че данните, необходими за изготвянето на проучванията, са на разположение най-вече на национално, регионално или дори местно ниво, разработеният подход трябва да бъде съобразен с всяка конкретна ситуация по отношение на определянето на параметрите на проучването.

Гъвкавият подход позволява проучванията да бъдат съобразени с конкретната ситуация в държава-членка, като се вземе предвид разпределението на представителите на род Ясен и наличните ресурси.

Успехът на добрия проект на проучването разчита на подготовката на проучването и на участието на мениджърите на риска.

Източник:

Guidelines for statistically sound and risk-based surveys of *Agrilus planipennis* – <https://efsa.onlinelibrary.wiley.com/doi/abs/10.2903/sp.efsa.2020.EN-1983>

Снимков материал: EPPO Global Database – <https://gd.eppo.int/taxon/AGRLPL/photos>

Други научни становища и актуална информация в областта на здравето на растенията, както и оценка на риска по цялата хранителна верига може да намерите на сайта на Центъра за оценка на риска по хранителната верига: <http://corhv.government.bg/>

Изготвил:

Николай Спасов, старши експерт

Дирекция „Оценка на риска по хранителната верига“, ЦОРХВ

12.03.2021 г.